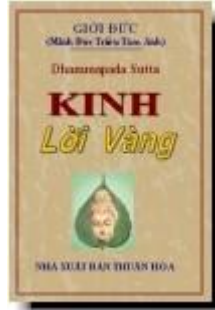

Kinh Lời Vàng

Thi hóa Dhammapada Sutta
Tỳ kheo Giới Đức (Minh Đức - Triều Tâm Ảnh)
Huyền Không, Huế, 1995

Nguồn

<http://www.thuvienhoasen.org>

Chuyển sang ebook 2-7-2009

Người thực hiện : Nam Thiên – namthien@gmail.com

Link Audio Tại Website <http://www.phatphaponline.org>

Mục Lục

PHẦN 1

- I. SONG YẾU
- II. KHÔNG PHÓNG DẬT
- III. TÂM
- IV. HOA
- V. KÈ NGU
- VI. HIỀN TRÍ
- VII. A-LA-HÁN
- VIII. NGÀN
- IX. ÁC
- X. HÌNH PHẠT

PHẦN 2

- XI. PHẨM GIÀ
- XII. TỰ NGÃ
- XIII. THẾ GIAN
- XIV. PHẬT-ĐÀ
- XV. AN LẠC
- XVI. HỖ ÁI
- XVII. PHẢN NỘ
- XVIII. CẦU UẾ
- XIX. PHÁP TRỤ
- XX. ĐẠO

PHẦN 3

XXI. TẠP LỤC
XXII. ĐỊA NGỤC
XXIII. VOI
XXIV. THAM ÁI
XXV. TỶ KHEO
XXVI. BÀ-LA-MÔN

PHẦN 1

I. SONG YẾU

1.

Các pháp do ý dẫn đầu
Ý chủ, ý tạo
bắt cầu đưa duyên
Nói, làm với ý chẳng hiền
Bánh xe, bò kéo
khổ liền theo sau!

2.

Các pháp do ý dẫn đầu
Ý chủ, ý tạo
bắt cầu đưa duyên
Nói, làm với ý tốt hiền
Như hình dọi bóng
vui liền theo sau!

3.

"Nó đánh, nó cướp của tôi!
Lại còn nhục mạ
lắm lời đấng cay!"
Ai mà ôm ấp niệm này
Lửa phiền thiêu đốt
tháng ngày chẳng nguôi!

4.

"Nó đánh, nó cướp của tôi!
Lại còn nhục mạ

lắm lời đấng cay!"
Người không ôm giữ niệm này,
Lửa phiền chột tắt
khổ rày tự tiêu!

5.

Nếu ai lấy oán báo thù
Oan oan tương báo
thiên thu hằng sàu
Từ tâm định luật nhiệm mầu
Lấy ân báo oán
còn đâu oán thù?

6.

Luận tranh chẳng có ích gì!
Tranh cường, hiếu thắng
lắm khi phiền hà
Ai người suy gẫm sâu xa
Nói năng tự chế,
bất hòa lặng yên!

7.

Người hằng say đắm lục trần
Uống ăn vô độ
trăm phần dễ duôi!
Ma vương chúng vỗ tay cười
Cây cảnh mềm yếu
tơi bởi gió lay!

8.

Người hằng quán niệm tự thân
Uống ăn tiết độ
tỉnh cần sớm hôm
Ma vương đâu dễ khinh lòn
Gió qua núi đá
chẳng sòn, chẳng lay!

9.

Người không tự chế, không chơn
Người mà tâm địa

chẳng hơn thể phàm!
Làm sao xứng mặc y vàng?
Làm sao xứng đáng
dự hàng Sa-môn?

10.

Người mà nhẫn nại tu hành
Nghiêm trì giới luật
cao thanh rỗng rang
Khen thay! khéo mặc y vàng?
Khen thay! xứng đáng
dự hàng Sa -môn

11.

Phi chơn lại tưởng chánh chơn
Chánh chơn
lại tưởng phi chơn, đó là:
Duy trì ác kiến, ác tà
Ngu nhân
nào thấy tinh hoa pháp màu!

12.

Chánh chơn thấy rõ chánh chơn
Phi chơn
thấy rõ phi chơn, mới là:
Lìa xa ác kiến, ác tà
Trí nhân
để ngộ tinh hoa pháp màu!

13.14.

Nhà ai vụng lợp, mưa tuôn!
Tâm người kém hạnh
dễ luồn ái tham
Mái tranh che đậy kỹ càng
Tâm người khéo giữ,
dục phàm khó xen!

15.

Đây hỏi quá, kia ăn năn
Tâm người ác hạnh

hai đấng chẳng vui
Bất an, ưu não rối bời
Mắt nhìn khổ báo,
Phật, trời thở than!

16.

Đây hoan hỷ, kia hỷ hoan
Tâm người thiện hạnh
mọi đàng mọi vui
An vui, hoa nở, nụ cười
Mắt nhìn phước sự
thành thời, nhẹ nhàng!

17.

Đây đau khổ, kia khổ đau
Tâm người ác hạnh
muộn sầu thảm thương
Thở than nghiệp dữ đã vương
Chết vào khổ cảnh đoạn trường,
than hơn!

18.

Đây hạnh phúc, kia an vui
Tâm người thiện hạnh
rạng ngời hân hoan
Đã mừng gieo được phước vàng
Sanh vào tiên cảnh
lại càng mừng hơn!

19.

Suốt thông kinh luật mặc dầu
Nếu không hành đạo
đếm trâu, đếm bò!
Dễ đuối, tự mãn, nằm co!
Qua miền siêu thoát
gọi dò, ai đưa?

20.

Ít thông kinh luật mặc dầu
Nếu chuyên hành đạo

tìm câu sửa mình
Sống đời chánh hạnh, quang minh
Qua miền siêu thoát,
vô sinh, hưởng nhàn!

II. KHÔNG PHÓNG DẬT

21.

Con đường phóng dật: nguy nan!
Con đường tỉnh thức:
vinh quang đời đời
Buông lung là kẻ chết rồi
Pháp màu bất tử
Ợi người cần chuyên!

22.

Trí nhân thấy rõ cơ duyên
Nhiếp tâm kiên định
vẫy thuyền sang sông!
An vui, hoan hỷ tự lòng
Dựa vào cảnh giới
thanh trong thánh màu!

23.

Trí nhân tinh tấn thiền hành
Kiên trì, nỗ lực
duyên sanh Niết bàn
Ma vương khó buộc, khó ràng
Tự do tối thượng
thênh thang bến bờ!

24.

Tinh cần, chánh niệm hồi ai!
Giữ gìn tịnh hạnh
trong ngoài chăm chuyên
tự điều, theo pháp sống thiền
Nỗ lực sung mãn
thiền hiền tấn tăng!

25.

Sống không phóng dật, kiên trì
Tự điều, tự chế
thường khi mới là!
Chí người thiện trí cao xa
Xây hòn đảo lớn,
quê nhà trú thân!

26.

Si mê, cuồng sĩ buông lung
Riêng người thiện trí
canh chừng niệm tâm
Tâm tâm, niệm niệm tinh cần
Giữ gìn kho báu
thế nhân dễ gì!

27.

Người không phóng dật, dễ duôi
Người không mê đắm
niềm vui dục trần
Tỉnh thức, thiên quán tinh cần
Sẽ hái, sẽ gặt
phước phần sum suê!

28.

Niệm tâm: phóng dật lùi xa
Thoát khỏi phiền não -
binh ma cuối đèo!
Cao sơn, trí tuệ khéo trèo
Vô minh, đau khổ -
nằm queo đám người!

29.

Trú niệm giữa kẻ buông lung
Tỉnh thức
giữa đám mê mung, loạn cuồng
Như con tuấn mã kiên cường
Sau lưng bỏ lại
lươn uơn ngựa hèn!

30.

Chỉ nhờ đức tánh tinh cần
Để thích cai quản bốn tầng
Thiên vương
Để duôi thiên hạ kính thường
Tinh cần
mãi được tán dương đời đời!

31.

Tỷ - kheo vui thích tinh cần
Sợ hãi phóng dật,
niệm tâm canh chừng
Bước đi như đám lửa hùng
Thiên bao phiền não
kiết thừng [*] tiêu tan!

[] kiết thừng: giây buộc trói*

32.

Tỷ kheo vui thích tinh cần
Sợ hãi phóng dật,
chuyên tâm quán thiền
Khởi rời, đọa xuống các miền
Vị ấy
nhất định kẻ bên Niết bàn!

III. TÂM

33.

Khó thay! trì nhiếp tâm người
Chập chờn, dao động
vạn đời không yên!
Thợ tài uốn thẳng cây tên
Giữ tâm cũng vậy,
thiện hiền khéo tu!

34.

Cá kia quăng bỏ lên bờ
Vẫy vùng, hốt hoảng

đợi giờ chết thôi!
Cho hay, tâm lạc chợ đời
Cũng dường như thế ấy,
hãy rời dục tham!

35.

Tâm ta khinh động bất an
Kiếm tìm dục lạc
chạy quàng, chạy xiêng
Lành thay! chế ngự thành hiền
Tâm được điều phục
thuốc tiên chẳng màng!

36.

Tâm ta tế nhị vô cùng
Dễ nào thấy biết,
canh chừng làm sao?
Kiếm tìm dục lạc xôn xao
Tâm được phòng hộ
xiết bao phước lành!

37.

Xa xôi diệu vợi lữ trình
Đến đi đơn độc
ẩn mình hang sâu [i]
Điều tâm: hạnh phúc cơ mầu
Vui sao!
thoát khỏi ma đầu sáu tay! [ii]

*[i] trú xứ ẩn mật của Thức
[ii] lục trần*

38.

Tâm chưa an trú vững vàng
Làm sao
chánh pháp dễ dàng liễu tri?
Niềm tin rung động từng khi
Trí tuệ như vậy
mong chi thành toàn?!

39.

Tâm không ái dục đầy tràn
Tâm không sân hận
chẳng mang lửa phiền
Vượt lên thiện, ác đôi miền
Bậc luôn tỉnh giác
chẳng hiểm sợ chi!

40.

Thân này gồm sứ mỏng manh
Tâm này kiên cố
thủ thành chống ma!
Gươm vàng trí tuệ vung ra
Giữ gìn chiến thắng
một tòa "vô tham"!

41.

Mai kia thương xót thân này
Năm vùi đất lạnh
tháng ngày nắng mưa
Vô tri một đồng thịt thừa
Gỗ mùn vô dụng
xẻ cưa làm gì?

42.

Kẻ thù hiểm hại kẻ thù
Oan gia chước hiểm
báo cừ oan gia
Ghê hơn, tâm hướng ác tà
Vạn lần nguy khôn
cho ta, cho người

43.

Điều mà quyến thuộc mẹ cha
Chẳng thể làm được
cho ta, cho người
Nhưng tâm chân chánh hướng rồi
Thành tựu tốt đẹp
vẹn mười, vẹn trăm!

IV. HOA

44.

Ai người thấu triệt "cái Ta"?
Thấu triệt thiên giới,
Dạ-ma các hàng?
Ai người khéo giảng Con đàng?
Như tay thiện xảo
kết tràng hoa tươi?

45.

Ai người chinh phục "cái Ta"?
Chinh phục thiên giới,
dạ ma các hàng?
Bậc "Hữu học" khéo Con đàng,
Như tay thiện xảo
kết tràng hoa tươi.

46.

Thân như bọt nước đầu ghềnh
Rỗng không, huyền ảo
diệt sinh vậy mà!
Trượng phu bẻ gãy tên hoa
Vượt lên tầm mắt
Tử ma khó tìm!

47.

Ai còn thu nhật hoa hương
Đắm si, tham nhiễm
bên đường, biết hay?
Tử thần mang kẻ ấy ngay
Như con lũ cuốn
ngủ say cả làng!

48.

Ai còn thu nhật hoa hương
Đắm say, tham nhiễm
bên đường chẳng thôi?
Coi chừng thân chết tới nơi.

Bắt làm nô lệ
rồi đòi kẻ ngu!

49.

Như ong kiếm tí mật thôi
Sắc hương chẳng hại
lá chồi cũng không!
Khẽ khàng chút nhụy lót lòng
Bạc thánh cũng vậy,
thong dong vào làng!

50.

Lỗi người tìm trách sao nên?
Dầu phải, dầu quấy
chen xen chẳng gì?
Gẫm ta làm được điều chi?
Lặng im, tự kiểm,
tu trì mới hay!

51.

Hoa kia đẹp đẽ dường bao!
Sắc màu tươi thắm,
nhưng nào có hương!
Ngôn lời dẹt găm thêu chương,
Không hành, chỉ nói
là phường bỏ đi!

52.

Hoa kia đẹp đẽ dường bao!
Sắc màu đã thắm
lại ngào ngạt hương!
Ngôn lời trong sáng như gương
Nói làm là một
văn chương dám bì!

53.

Đó đây lác đác đầu cành
Hái tìm từng đóa
xâu thành tràng hoa
Chúng sanh giữa cõi ta bà

Việc lành thu góp,
kết tòa thiện tâm!

54.

Hương thơm tối thắng diêu hoa
Làm sao ngược gió
bay xa mọi đường?
Hương thơm đức hạnh phi thường
Xông bay khắp cả
muôn phương ngát ngào!

55.

Hương sen, hương lý, hương trầm
Già la cùng với
chiên đàn thắng hương
Dầu thơm, nhưng chẳng phi thường
Hương người đức hạnh
so lòng dễ đâu!

56.

Hương sen, hương lý, hương trầm
Già la cùng với
Chiên đàn thắng hương
Hương người đức hạnh phi thường,
Xông bay bốn cõi
thiên vương ngát ngào!

57.

Ai người trú niệm tinh cần
Ai người siêu thoát
dự phần vô vi?
Ai người đức hạnh, chánh tri?
Ma vương chẳng thấy
đường đi, lối về

58.59.

Hoa sen dễ mển, dễ ưa
Mọc lên giữa đồng
bùn như vệ đường
Môn đệ đức Chuyển pháp vương

Trí tuệ chiếu sáng
khắp phường tối tăm!

V. KẼ NGU

60.

Người mắt ngủ thấy đêm dài
Đường xa mệt mỏi
đôi vai lữ hành
Ngu nhân chẳng thấy pháp lành
Luân hồi nào biết
mối manh nẻo về! (*Viên Minh*)

61.

Xa xôi thiên ý lữ trình
Không gặp đồng đạo
bằng mình hoặc hơn
Thà rằng vững bước cô đơn
Chẳng nên bè bạn
với phường ngu si!

62.

Con Tôi, tài sản của tôi!
Đó là ưu não
Cho người cuồng si
Trong "ta", "ta" ấy có gì!
Tài sản, con cái
khác chi mộng trường!

63.

Người ngu xin hãy biết mình!
Thà rằng như vậy
thông minh mấy phần
Ngu si lại tưởng trí nhân
Với kẻ như vậy
vạn lần chí ngu!

64.

Người ngu cho dầu trọn đời

Sống gần trí giả
uổng lời cao siêu
Không hành chánh pháp nửa điều
Muỗng canh
nào biết trong niêu vị gì!

65.

Phút giây thân cận đại hiền
Với người hữu trí
là duyên vạn đời
Thấy ngay chánh pháp tuyệt vời
Lưỡi kia nếm thưởng
biết nồi canh ngon!

66.

Oi người thiếu trí đại ngu!
Lại xem "tự ngã"
kẻ thù, khốn thay!
Trở đi, lộn lại cõi này
Mãi tạo ác nghiệp,
Khổ rày ai mang?!

67.

Ác nghiệp là nghiệp chẳng lành
Ăn năn, hối quá
phát sanh lòng người
Đến khi quả dữ chín muồi
Lệ tuôn đầy mặt
lạy trời khóc mưa!

68.

Thiện nghiệp là nghiệp tốt lành
Thỏa thích, mát mẻ
phát sanh lòng người
Đến khi lạc báo chín muồi
Thọ hưởng quả phúc,
nói cười hân hoan!

69.

Ác hạnh ngọt ngào như đường!

Người ngu nghĩ vậy
quả thường chưa sanh!
Đến khi ác báo đành rành
Than trời, trách Phật,
khổ thành khổ hơn!

70.

Người ngu ngày lại qua ngày
Chỉ dùng vật thực
cỏ rây chút gì!
Phép tu khổ hạnh sao bì?
Một phần mười sáu
liễu tri pháp hành!

71.

Ác hạnh không tạo quả ngay
Tựa như sữa nọ
sớm ngày chưa đông!
Nghiệp kia theo kẻ cuồng nông
Dưới tro, âm i
than hồng biết chăng?

72.

Người ngu sa đọa tâm hôn
Trí thức hái lượm
cúi lườn công danh
Đầu to bửa nát tan tành!
Hoa hương úa rã
cây cành thảm thương!

Trong sự sụp đổ của mình
Hái thù kiến thức
góp kinh nghiệm đời
Người ngu đâu biết, than ôi!
Chính chúng bửa nát
bể hai cái đầu!

73.

Người ngu cuồng vọng tiếng tăm
Muốn ngồi trên trước

chư Tăng thánh, phàm
Quyền uy tu viện cao sang!
Muốn người đưa đón
lọng vàng, lọng hoa!

74.

Người ngu "tự ngã" phô trương
Cướp công đồng đạo
nêu gương mình làm!
Ưu sai, ưa lệnh rắp hàng
Mạn cuồng tăng thượng,
ái tham lũ dòng!

75.

Con đường lợi lộc trần gian
Con đường vô dục,
Niết bàn, vốn hai!
Sa môn đâu dễ đắm mùi
Khởi tâm nhàm chán
xa rời mọi cầu!

VI. HIỀN TRÍ

76.

Thiện hiền điểm lỗi cho ta
Điều cần sai sửa,
điều chưa thành toàn
Ví như chỉ chỗ chôn vàng
bạn người như vậy,
tốt càng tốt hơn!

77.

Ai khuyên kẻ khác làm lành
Ngăn ngừa niệm dữ,
pháp hành gắng tu
Người hiền cảm kích kính yêu
Còn người xấu ác
ra điều chẳng ưa!

78.

Với người xấu ác, không thân!

Với người ti tiện,
lại cần tránh xa!
Người hiền, bạn tốt mới là
Thượng nhân cao quý
điểm hoa lòng mình!

79.

Vui thay! giáo pháp thâm nhuần
Vui thay! hỷ lạc
thân tâm nhẹ nhàng!
tri nhân thỏa thích Con đường
của đức Đại Giác
xiển dương cứu đời!

80.

Đào mương dẫn nước, khéo thay!
Mũi tên cong vạy
uốn ngay, chẳng phiền
Gỗ vênh thợ mộc đẽo liền
Khiển tà thành chánh,
trí hiền nhiếp tâm!

81.

Ví như tảng đá kiên trì
Gió cuồng tám hướng
dễ gì chuyển lay!
Tiếng đời chê dờ, khen hay!
Không làm chao động,
đôi mày trí nhân! (*Tâm Cao*)

82.

Ví như hồ nước thăm sâu
Lặng yên, trong suốt
chẳng màu bọt nơ!
Lòng người trí giả lặng tờ
Khi nghe diệu pháp
bén bờ như nhiên!

83.

Người hiền - tất cả xả ly

Thánh non: dục ái,
đắm si, chẳng bàn!
Dầu cho cảm thọ khổ nản
Vui buồn, thiện trí
đâu màng để tâm!

84.

Chẳng vì mình, chẳng vì người
Chẳng vì con cái
lộc tài trăm xe:
làm điều bất chánh đáng chê!
Bậc trí như vậy,
bồ đề nở bông!

Chẳng vì mình, chẳng vì người
Chẳng vì sự nghiệp,
tiếng đời công danh:
bởi do bất chánh mà thành!
Bậc trí như vậy,
đạo hành viên dung!

85.

Giữa đám nhân loại dật dờ
May ra ít kẻ
vượt bờ bến mê!
Phần đông cười, khóc ê chề
Tâm hồn rách nát
kéo lê bờ này!

Phần đông nhân loại dật dờ
Sống say, chết mộng
bên bờ bến mê!
Quản quanh, xuôi ngược ê chề
Đảo điên, tất bật
kéo lê bờ này!

86.

Những ai tinh tấn tu trì
Đúng lời chánh pháp,
khéo tri, khéo hành

Vượt qua dục vọng, tử sanh
Thuyền xuôi giác ngộ,
mây lành đón đưa!

87.

Bỏ nhà, mây trắng ra đi
Thong dong muôn sự,
viễn ly thế tình
Pháp đen, pháp trắng phân minh
Tìm trong an lạc
câu kinh khước từ

88.

Phát tay sở hữu riêng tư
Cầu vui tịch tịnh
chân như Niết bàn
Gỡ bao chướng ngại thâm
Nhiễm ô thanh lọc
xứng làm Sa môn

89.

Khéo thay! tu tập giác chi!
Lành thay!
chánh hạnh, nhiếp trì bền tâm!
Người không ô nhiễm dục trần
Sống đời sáng chói,
Niết bàn, ở đây!

VII. A-LA-HÁN

90.

Trải qua suốt cuộc hành trình
Ưu phiền chấm dứt
khổ hình tiêu tan!
Cởi bao triền phược buộc ràng
Sống đời siêu thoát,
lửa tàn vùi tro!

91.

Sa môn chánh niệm kiên trì
Lìa mọi trú xứ
ra đi nhẹ nhàng!
Ngõng trời cất cánh thênh thang
Ao hồ bỏ lại,
mây ngàn thông dong!
Chim có tổ, cáo có hang
Lìa mọi trú xứ
gót chày sa môn
Non xanh, mây trắng: tâm hồn
rỗng không muôn sự,
cô đơn dậm ngoài!

92.

Rỗng rang tư hữu ra đi
Uống ăn biết đủ
có chi phải bàn?
Lòng không, vô tướng nhẹ nhàng
Chim trời giải thoát,
non ngàn tìm đâu?

93.

Sa môn lậu hoặc đoạn ly
Uống ăn chẳng đắm
có chi phải bàn?
Lòng không, vô tướng nhẹ nhàng
Chim trời giải thoát,
non ngàn tìm đâu?

94.

Ví như tuấn mã luyện thành
Lục căn chế ngự
xứng danh trượng tông!
Nhiễm ô, ngã mạn tiêu vong
Chư thiên
mến mộ giống dòng sa môn!

95.

Đất kia cau mặt bao giờ?

Trụ đồng kiên cố.
ao hồ lặng thình!
Sa môn tâm ý quân bình
Lang thang vô định,
tái sinh nào còn?

96.

Tâm an thì nghiệp cũng an
Lời ăn, tiếng nói
lại càng an hơn!
Sống đời hiểu biết chánh chơn
Thanh bình, siêu thoát
sa môn Phật đà!

97.

Chỉ tin giác ngộ, chánh tri
Chẳng tin ai khác,
an vi tự lòng
Cắt lia hệ lụy trần hồng
Xả ly tối thượng,
hư không cũng từ!

98.

Thị phùng, làng mạc, rừng sâu
Non cao, lũng thấp
hoặc đâu mặc dù
Nơi nào bậc thánh ngụ cư
Ở đấy khả ái,
an như tuyết vời!

99.

Rừng sâu khả ái vô cùng
Chỗ người phạm tục
ngại ngừng bước chân
Vì không tìm kiếm dục trần
Bậc "ly tham" sống
mười phần hân hoan!

VIII. NGÀN

100.

Dẫu cho ngôn ngữ trăm ngàn
Nói điều vô ích:
chỉ bàn suông thôi!
Tốt hơn: ít chữ, ít lời!
Nghe xong tịnh lạc
sống đời vô ưu!

101.

Chữ câu ngàn vạn ích gì
Trăm kinh nói mãi
lắm khi loạn mù
Một câu có ích, cho dù
Nghe xong tịnh lạc
an như đời đời!

102.

Trăm câu đọc tụng ích gì
Mấy móc, nhái lại
khác chi vẹt, nhồng!
Một lời Phật pháp chánh tông
Nghe xong tịnh lạc
trú dòng bất lai!

103.104.105.

Vẻ vang tự thắng chính mình
Khó hơn ngàn vạn
chiến binh sa trường!
Chư thiên, phạm đế, ma vương
Làm sao thắng kẻ
"tự thường thắng y"?

106.

Trăm năm bỏ cả thời gian
Chí thành tế tự
núi vàng, rừng châu!
Chẳng bằng giấy lát cúi đầu

Cúng dường bậc thánh
dày sâu phước lành!

107.

Trăm năm đốt lửa rừng thiêng
Khẩn cầu tế tự
triền miên đêm ngày
Chẳng bằng chỉ một phút giây
cúng dường bậc thánh
sâu dày phước hơn!

108.

Suốt năm tế vật cúng dường
Để mong phước quả
nhờ nương sau này
Phân tư lợi ích chẳng tày
Một lần đánh lễ
gót mây thánh hiền!

109.

An vui, sắc đẹp, sống lâu
Dồi dào sức khỏe:
bốn câu chúc mừng!
Cho ai kính lễ cúc cung
Những bậc trưởng thượng
thuộc dòng sa môn

110.111.

Trăm năm sống có ích gì
Buông lung, phóng dật
ác trí, ác tà!
Một ngày trong cõi người ta
Giới định, thiên tuệ -
thật là tốt hơn!

112.

Trăm năm sống có ích gì
Để đuôi biếng nhác -
li bì xác thân!
Khởi tâm nỗ lực tinh cần

Một ngày như vậy,
muôn phần tốt hơn!

113.

Trăm năm sống có ích gì
Pháp đi, pháp đến -
vô tri chẳng tường
Một ngày, quả thật khó lường
Thấy pháp sanh diệt,
vô thường ra sao!?

114.115.

Trăm năm sống có ích gì
Chẳng thấy bất - tử
vô vi pháp hành
Một ngày quả thật trọn lành!
Sống đời chứng ngộ
vô sanh Niết bàn!

IX. ÁC

116.

Mau mau làm các việc lành
Mau mau ngăn ác
Phát sanh tâm người
Tâm người vốn thật dễ duôi
Nếu chậm thiện nghiệp,
ác chồi ló ra!

117.

Hỡi ai điều ác lỡ làm
lặp đi lặp lại
dễ dàng thành quen
Điều ác, thỏa thích chẳng nên!
Chứa ác thọ khổ,
lời khuyên đạo vàng!

118.

Hỡi ai hoan hỷ làm lành
Hãy nên tiếp tục cho thành
thói quen!

Điều làm thỏa thích, rất nên!
Chứa thiện được lạc,
lời khuyên đạo vàng!

119.

Người kia làm ác, nghĩ rằng:
Làm ác được tốt
được hằng an vui!
Đến khi quả dữ chín muồi
Khổ đau họa hại
rồi đời kẻ ngu!

120.

Người kia làm thiện lâu ngày
Vẫn gặp đau khổ
vẫn hay than phiền
Đủ duyên, quả tốt đến liền
An vui hạnh phúc,
thiện hiền mến ưa!

121.

Nước rơi từng giọt giọt thôi
Lâu ngày chày tháng
đến hồi tràn lu
Chút chút việc ác, mặc dù!
Ngày qua, tháng lại
người ngu ác đây!

122.

Nước rơi từng giọt giọt thôi
Khe mương trăm nẻo
đến hồi thành sông!
Chút chút việc thiện nhẹ bỗng
Mai kia
vô lượng hư không cũng tràn!

123.

Thương buôn lắm bạc, nhiều tiền
Đồng hành ít ỏi
tránh miền hiểm hoang!

Muốn sống, thuốc độc chớ quàng!
Lánh ác, cũng vậy,
rõ ràng là khôn!

124.

Tay ta nếu chẳng vết thương
Dầu cầm thuốc độc
chẳng phương hại gì
Ác kia vô hiệu tức thì
Với người hiền sĩ
thường khi niệm lành!

125.

Sống đời đạo hạnh thiêng liêng
Nếu ai hiểm hại
không diên cũng cuồng!
Bụi mù tung ngược gió luồng!
Khổ đau dội lại
bằng muôn bằng ngàn!

126.

Nhiều kẻ sanh thú thai bào
Bốn đường đau khổ
đón chào ác nhân
Người lành, thiên giới du nhân
còn người vô nhiễm,
Niết bàn tĩnh cư

127.

Dầu cho động thăm hang sâu
Hoặc nơi biển cả
non đầu, rừng thiêng
chẳng đâu trốn thoát ưu phiền
Lỡ gieo ác nghiệp
khổ liền chạy theo!

Trốn vào động thăm hang sâu
Ẩn trong núi vắng
non đầu, trùng khơi
Có đâu một chỗ trên đời

Mà quả ác nghiệp
lại thôi lần tìm!

128.

Trôn vào động thăm hang sâu
Ẩn vào núi vắng,
non đầu, trùng khơi
Có đâu một chỗ trên đời
Tử thân
lại chẳng đến lôi kéo về!

X. HÌNH PHẠT

129.

Ai ai cũng sợ gươm đao
Ai ai cũng sợ
máu đào thây phơi
Bụng ta suy hiểu bụng người
Chớ nên giết hại,
xúi lời giết nhau!

130.

Ai ai cũng sợ gươm đao
Người người
mạng sống mong sao bảo toàn
Bụng ta hiểu bụng thế gian
Chớ nên giết hại,
xúi bàn giết nhau!

131.132.

Ai ai hạnh phúc cũng cầu
Tại sao
đao trượng hại nhau làm gì?
Tìm an mà lại ác tri
Những người như vậy
mong chi gặp lành!

133.

Người này thô lỗ, cộc cằn
Người kia trả miếng
cũng ngàn ấy thôi!

Khổ thay! phần hận trên đời
Vết thương dao xé:
tiếng lời lại qua!

134.

Tự mình nếu biết lặng yên
Không còn oán nộ,
chẳng hiềm hại ai
Nhu chuông đã bể tiếng rồi
Ai mà được vậy,
kề nơi Niết bàn!

135.

Người chặn dùm gậy lừa dê
Lừa từng con một
đi về núi xa
Tuổi già, sự chết cũng là
Lừa từng mạng sống
chúng ta xuống hầm!

136.

Người ngu xằng bậy lỗ làm
vẫn không nhận thức
việc làm cuồng si
Nghịệp kia nhân quả tức thì
Bị thiêu, bị nấu
có chi phải ngờ!

137.138.139.140.

Dùng đao hại kẻ ""không đao"" [*]
Trượng hại ""không trượng"" [*]
khác nào tự thiêu!
Ai kia thọ khổ mười điều
Chịu quả khốc liệt
cùng nhiều tai ương!
Một là nhức nhối đau thương
Hai là tai biến
khôn đường trở xoay
Ba là thương tích mặt mày

Bốn là trọng bệnh
thuốc thầy chẳng xong!

[] hàm chỉ bậc Thánh*

Năm là tâm trí loạn cuồng
Sáu, bị hại bởi
lực quyền vua quan,
Bảy, chịu trọng tội cáo oan
Tám là gia quyến
các hàng phân ly!

Chín là tài sản ra đi
Mười là nhà cửa trà - tì
hỏa tai!
Đến khi thọ mạng hết rồi
Chung thân địa ngục,
đồng sôi, chảo dầu!

141.

Bằng cách lữa thể lang thang
Hoặc là bện tóc,
tro than trét mình!
Hay là bôi mặt bùn sinh
Hoặc như tuyết thực
tóp hình sậy khô!

Tu gì, đất bản nằm co!
Lắm lem bụi dính
phét như dọa người
Ngồi xôm hoặc nhảy loi chơi
Nhịn ăn, nhịn thở
sống đời dị nhân!
Ấy là thanh lọc thân tâm?
Hoài nghi trừ diệt,
thánh nhân đời này?!
Than ôi! khổ hạnh đặt bày
Nhân khổ, quả khổ-
biết hay trí cuồng?!

142.

Người kia dẫu đẹp phục trang
Nhưng đời thanh tịnh
tĩnh an tục trần
Sáu căn chế ngự tinh thuần
Sống đời phạm hạnh
trong ngàn pha lê

Bước trên chánh đạo mà về
Từ tâm vô lượng
chẳng hề trượng đao!
Tỷ kheo, phạm chí khác nào
Sa môn, khát sĩ
gọi sao cũng là!

143.

Hiêm thay người ở thế gian
Đã biết tự chế,
lại càng tự khiêm
Biết hổ thẹn, thoát chê gièm
Như con tuần mã
tài hiện tránh roi!

144.

Ngựa hiền chỉ thấy bóng roi
Tinh cần, giới đức
sáng ngời tín tâm
Định thiền, trạch pháp suy tầm
Kiến tri, đạo hạnh
trong ngàn như gương
Đủ đầy chánh niệm lên đường
Những người như vậy,
tai ương tận lìa!

145.

(Giống câu 80)

PHẦN 2

XI. PHẪM GIÀ

146.

Sao còn thích thú vui cười?
Đắm say, khoái lạc
khi đời lửa thiêu?
Bao trùm tằm tối muôn chiều
Không tìm ánh sáng
tiêu diêu mà về?

147.

Nhìn kìa! thể xác"mê hồn!
Một đồng thịt thối,
một hòm đống đau!
bận tâm tính việc đâu đâu
Có chi bền vững
mà cầu trường sanh?!

148.

Thân này sẽ bị suy già
Thường hay tật bệnh
lại hòa ướ như
Mỏng manh mạng sống từng giờ
Tử thần bên cửa
đợi chờ mang đi!

149.

Mùa thu, nhìn trái bầu khô
Người ta quăng bỏ
vật vơ xó đường
Như bò câu trắng- trắng xương
Quý gì? thích thú,
mà trương mắt nhìn?!

150

Thành trì ngoài đưng thịt xương
Đắp thêm máu thịt,

tô hường, quét son!
Mang thêm tật bệnh, tử vong
Chứa đầy ngã mạn,
lại gom dôi lừa!

151

Xe vua đẹp để đường bao
Trang hoàng lộng lẫy -
hư hao đến kỳ
Thân này đến lúc lão suy
Pháp từ bậc thiện,
vô vi chẳng già!
Pháp của đức Gotama
Sáng tỏ giáo pháp
chan hòa thiện nhân!

152

Kẻ kia kém học, ít nghe
Nở nang, cường tráng
to bè như trâu!
Lớn lên, đồng thịt lớn mau
Nhưng mà trí tuệ
có đâu lớn cùng!?

153.154

Lang thang bao kiếp luân hồi
Tim không gặp kẻ
xây ngôi nhà này! [*]
Ôi! đời sống thật buồn thay!
Bèo mây bển cũ
vần xoay lối về

[] chỉ sự cấu tạo, chất chông của Ngũ uẩn*

Hỡi này anh thợ nhà kia!
Rui, mè, kèo, cột
gãy lìa nát tan
bao tham ái thấy tiêu tàn
Tâm ta thẳng đạt
Niết bàn thanh thoi! (*Tâm Cao*)

155.156

Trẻ không sớm biết tu hành
Chẳng lo tài sản
để dành mai sau!
Cò già ủ rũ bên ao
Cá tôm chẳng có
xanh xao chết mòn!
Trẻ không sớm biết tu hành
Chẳng lo tài sản
để dành mai sau
Như cung vô dụng gãy đầu
Nhìn về dĩ vãng
rầu rầu thở than! (*Tâm Cao*)

XII. TỰ NGÃ

157.

Thương mình phải biết yêu mình
Phải lo kẻ trộm
rập rình ngày đêm
Năm canh, sáu khắc chẳng quên
Luôn luôn tỉnh thức
kề bên trông chừng! [*]

[*] *kho tàng thiện pháp*

158.

Tự mình kiện định không sòn
Tự mình củng cố
chánh chơn Con đường
Mới đi giáo hóa muôn phương
Bậc trí như vậy
chẳng vương nhiệm gì!

159.

Tự mình hành động thế nào
Mới mong giáo hóa
ra sao cho người
Hãy nên chế ngự mình rồi

Mới mong điều phục
cõi đời lao xao!

160.

Tự ta nương tựa cho ta
Có ai "y chi" [*]
gần xa mà cầu!
Tự mình điều phục làm đầu
"Y chi" khó được,
tu lâu, được rồi!

[*] nương tựa

161.

Việc dữ vốn tự mình sanh
Tự khởi, tự tạo,
tự hành ác tri!
Nó nghiền nát kẻ ngu si
Kim cương rạch vết
sá gì bảo châu!

162.

Như dây leo mà luvà
Bám ghi, đeo siết -
sà là chết dần
Nếu ta quá nhiễm dục trần
Kẻ thù không giết,
"tự thân giết mình"!

Như dây leo bám siết cây
Cội cành tàn tạ
đợi ngày chết khô
Quá nhiều dục lạc nhiễm ô
Là ta đã tự
đào mồ chôn ta!

163.

Những việc xấu quấy đã làm
Những điều tự hại
lại càng dễ thôi!
Việc hay, thật khó, than ôi!

Việc lành, việc tốt
quá trời khó hơn!

164.

Cũng vì cuồng dại, mê lầm
Người kia phỉ báng
diệu âm Phật đà
Cười chê thánh hạnh Tăng già
Miệt thị chánh pháp
thật là chua cay!
Bởi do ác kiến sâu dày
Quả kàshà chín,
diệt ngay chính mình!

165.

Làm điều ác dữ do ta
Vớì điều ô nhiễm
cũng là mình thôi!
Tự tôi "thanh tịnh bởi tôi"
Ai người
"thanh tịnh cho người", có đâu!

166.

Không vì an lạc cho đời
Chẳng vì lợi lạc
cho người thế gian
Mà quên tối thượng Con đàng
Mà quên tự lợi:
Niết bàn chánh tri!

XIII. THẾ GIAN

167.

Chạy theo phóng dật, chớ nên!
Đua đòi tham vọng
thấp hèn, hay chi?
Tin đâu tà kiến ngu si
Quý gì nuôi lớn
hữu vi dục trần?!

168.

Có người khát sĩ trang nghiêm
Trì bình chánh hạnh
lắng yên tục trần
Giới tâm, tĩnh định tinh cần
Sống đời an lạc:
đời gần, đời xa!

169.

Có người khát sĩ trang nghiêm
Trì bình chánh hạnh
lắng yên tục trần
Viễn ly tà hạnh, ác nhân
Sống đời an lạc
đời gần, đời xa!

170.

Hãy xem bọt nước lao xao!
Hãy nhìn ảo ảnh
chiêm bao chấp chờn
Thế gian hoa đốm, mộng trường
Thấy được như vậy,
tử vương khó dò!

171.

Thế gian đẹp dễ xiết bao
Long xa mỹ lệ,
lụa đào, gấm hương!
Mê nhân chết sống bên đường
Trí nhân thanh thản
thấy dường như không!

172.

Trước kia phóng túng, mê mờ
Ngày sau tỉnh niệm
hương bờ giác xa
Đưa tay vén đám mây qua
Vàng trắng ló dạng
nguy nga hạ huyền!

173.

Hồi đầu làm các hạnh lành
Xóa mờ ác nghiệp
đã sanh thuở nào
Trí nhân chiếu sáng trần lao
Trời quang, mây tạnh-
trắng sao đời này!

174.

Thế gian loáng quáng mù manh!
Hiểm thay
ít kẻ mắt lành sáng trong!
Lưới trùm, chim khó thoát lồng
Bay lên nhàn cảnh
quả không mấy người!

175.

Thiên nga cất cánh thênh thang
Thần thông
bay lượn không gian nghìn trùng
Còn đâu cá chậu, chim lồng!
Trí nhân thẳng phục
giống dòng ma vương!

176.

Những ai quen thói vọng ngôn
Dừng dưng ác nhỏ
lại còn rẻ khinh
Luân hồi, nhân quả không tin
Ác trí như vậy,
Ác đim ác thôi!

177.

Làm sao bunn xin sanh thiên?
Khen người rộng lượng,
kẻ điên, mong gì!
Trí nhân bố thí, xả ly
Hỷ hoan nhân quả
có chi phải ngờ!

178.

Địa cầu bá chủ, bá quyền
Hoặc là thượng giới,
chư thiên hưởng nhàn
Uy danh vũ trụ vinh vang
Thua xa, xa tí-
dự hàng thánh lưu!

XIV. PHẬT-ĐÀ

179.

Vinh thay! Chiến thắng không ngại!
Chiến bất khả bại,
chẳng ai sánh cùng!
Vinh thay! Phật giới mênh mông!
Thắng không dấu tích,
chân không dấu gì!
Vinh thay! uy lực vô vi
Ma vương theo dõi
vết đi thử nào?!

180.

Rối ren, hỗn tạp hết rồi
Ái dục, triền phược
kéo lôi ngõ nào?
Đi không dấu tích trần lao
Phật giới tối thượng
biết sao mà bàn?
Vinh thay! uy lực vĩnh hằng
Ma vương lần vết
xuất phạm được ư?!

181.

Trí nhân vui hạnh khước từ
Tinh cần thiền quán
an như lòng mình
chư thiên ái kính hoan nghinh

Phật luôn chánh niệm
giác minh tròn đầy!

182.

Hiếm thay! sanh được làm người!
Hiếm thay! sống được
một đời lành trong!
Hiếm thay! nghe pháp chánh tông!
Hiếm thay!
Vị Phật trần hồng giáng sinh!

183.

Vui thay! điều ác không làm!
Vui thay!
Việc thiện lại chăm làm hoài
Tự tâm thanh lọc trong ngoài
Ấy là giáo pháp
trọn đời Tôn Sư!

184.

Nhớ xưa: chư Phật lời vàng:
Khổ hạnh: nhẫn nại,
Niết bàn tối cao!
Xuất gia không hại người nào
Sa môn chẳng dính
trượng đao giữa đời!

185.

Sống đời vô hại, vô vi
Sống đời ẩn dật
hộ trì giới căn
Sống đời tiết độ uống ăn
Sống đời tinh niệm
Phật hằng ngợi khen!

186.187.

Trận mưa bảy báu đầy tràn
Chẳng làm thỏa mãn
dục tham lòng người
Than ôi! dục đặng khó trôi

Dính rây chút ngọt,
vui rồi khổ thêm!

Biết vậy, đệ tử thánh hiền
Chẳng tìm thỏa thích
triền miên cảnh trời
Chỉ mong ái diệt mà thôi
Niết bàn vắng lặng
nghỉ ngơi vẹn toàn!

188.189.190.191.192.
Loài người hoảng hốt hãi kinh
Đi tìm nhiều chỗ
cho mình tựa nương
Vào nơi cây cối, ruộng vườn
Hoặc là đền tháp,
núi rừng, miếu hoang!

Ấy đâu phải chỗ an toàn
Là nơi nương tựa
cho hàng trí nhân?
Chẳng đâu thoát khỏi mê trần
Chẳng đâu ẩn trốn
dấu chân khổ hình!

Quy y Phật bảo quang vinh
Quy y Pháp bảo
cao minh rạng ngời
Quy y Tăng chúng ba đời
Quy y như vậy -
chính nơi hướng về!

Chánh tri đâu khổ, đâu mê!
Chánh tri tứ đế,
Bồ đề tự tâm!
Lần theo bát chánh, giác phần
Vượt qua khổ nạn,
mê tân đời này!

Quy y ấy quả cao dày
Quy y tối thượng

đâu tà mà so!
Quy y tận khổ, vô lo!
Quy y chánh tuệ,
vẫy đò sang sông!

193.

Khó thay! có ít hạng người
Trí tuệ cao viễn
ra đời ở đây!
Chỉ đâu phúc đủ, duyên đầy
Nơi ấy, thiện trí
đợi ngày giáng sinh!

194.

Lành thay! chư Phật giáng sinh!
Lành thay! chánh pháp
quang minh ba tòa!
Lành thay! Tăng bảo lục hòa
Lành thay! tứ chúng
một nhà đồng tu!

195.196.

Xứng thay! Bậc đáng cúng dường
Thế tôn, môn đệ
các hàng Thịnh vãn!
Quý ngài an tĩnh lục căn
Vượt qua hý luận,
tham sân, não phiền
Vô vi, vô úy, tịch nhiên
Cúng dường như vậy,
Vô biên phước mầu

XV. AN LẠC

197.198.199.

Vui thay! sống chẳng hận thù
Giữa người thù hận
không thù hận ai!
Vui thay! sống chẳng óm đau

Giữa người bệnh tật,
chẳng đau ốm gì!
Vui thay! sống chẳng rộn ràng
Giữa người bận rộn,
chẳng rảnh rỗi chi!
Vui thay! sống chẳng khát khao
Giữa người khao khát,
chẳng khao khát gì!

200.

Vui thay! cảnh giới Như Lai!
Không gì chướng ngại,
chẳng gai chướng gì
Dưỡng nuôi phỉ lạc luôn khi
Tựa như thiên xứ
các vì quang âm!

201.

Chiến thắng nuôi dưỡng hận thù
Còn kẻ chiến bại
khổ sầu chẳng nguôi
Phủ tay thắng bại trên đời
Rỗng không vắng lặng -
ai ngoài trí nhân?

202.

Lửa nào sánh nổi lửa tham?
Ác nào sánh nổi
ác sân hiềm thù?
Khổ bằng ngũ uẩn có như?
Lạc nào
đổi được vô dư Niết bàn?

Lửa bằng tham ái, có không?
Ác bằng ác hận -
rùa lông dễ tìm!
Khổ bằng ngũ uẩn, khó tin!
Lạc bằng tịch diệt,
xem chim mọc sừng!

203.

Tối trọng là bệnh đói ăn
Trầm kha là bệnh
các hành rồi ren!
Niết bàn vô thượng, vô phiên
Hưởng vui pháp vị,
thánh hiền đời nay!

204.

Không bệnh, lợi ích xiết bao!
Sống đời biết đủ,
khác nào được châu!
Tín thành: quyền thuộc hàng đầu
Niềm vui tịch tịnh
nhiệm màu chí tôn!

205.

Ném rồi hương vị ẩn cư
Ném qua hương vị
an như khó ngờ!
Còn hương vô nhiễm, vô lo?
Có từ giáo pháp,
sánh so được nào!

206.

Phúc thay: thấy được thánh nhân
Vì ta hưởng được
lạc ân của người
Vui thay! sống ở trên đời
Mà ta chẳng gặp
những nòi ngu si!

207.

Người ngu, ai đã sống chung
Phải mang sâu muộn
biết chừng nào thôi!
Người ngu, bằng hữu lỡ rồi
Cũng dường như thế
kết đôi bạn thù!

208.

Trí nhân, thượng sĩ, thánh nhân
Thông minh, giác tuệ
giới phần trang nghiêm
Làm bạn với bậc thiện hiền
Đường trăng sáng rõ
qua miền đầy sao!

XVI. HỖ ÁI

209.

Đáng làm - thì lại bỏ bên!
Chăm chuyên những việc
chẳng nên chút nào
Thả cho dục vọng tuôn trào
Quên "con đường giữa",
lội vào dòng mê!
Đã không cố gắng quay về
Lại còn ganh tị
cười chê người hiền!

Chánh chơn - thì lại bỏ bên
Chăm chuyên những việc
chẳng nên chút nào!
Xa mục đích - dục tuôn rào
Chạy theo những việc
tào lao giữa đời
Lại còn dè bĩu, ỉ ôi!
Ty ganh những bậc
chẳng rời hướng tu!

210.

Thương yêu thì chớ tìm gần
Còn người mình ghét
phải cần tránh mau!
Người thương không gặp thì sâu
Gặp người mình ghét -
mày chau ích gì!

211.

Vậy nên chớ có yêu ai
Yêu người
mà phải xa người, khổ thay!
Ghét, yêu - là chuyện đặt bày
Người không yêu, ghét -
đêm ngày vô ưu!

212.213.214.215.216.

Do ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi
lo âu nhiều bề
Ái không đằm, dục không mê
U sầu sợ hãi
ê chề trốn xa!

Ái luyến sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi
lo âu nhiều bề
Người mà ái luyến không mê
U sầu sợ hãi
cận kề được đâu!

Hỷ ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi, lo âu
nhiều bề
Người mà hỷ ái không mê
U sầu, sợ hãi -
chúng chề dờ mờ!

Dục ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi
lo âu nhiều bề
Người mà dục ái không mê
U sầu, sợ hãi
chán chề chẳng gần!

Tham ái sinh bệnh sầu ưu
Lại sinh sợ hãi
lo âu nhiều bề

Người mà tham ái, không mê
u sầu sợ hãi -
đã thề viễn ly!

217.

Giới đức, trí giác trọn lành
Kiên trú giáo pháp,
đạo hành viên dung
Làm xong công việc cuối cùng
Trời người ái kính
đón mừng hân hoan!

218.

Nguyện thành quả vị "ly ngôn" [i]
Chẳng còn xúc động
thánh môn đầu dòng [ii]
Tế vi các ái tiêu vong
Những bậc như vậy
xứng đồng thượng lưu [iii]

[i] Niết bàn

[ii] Ba quả thánh đầu

[iii] A-La-Hán

219.220.

Lâu ngày làm khách ly hương
An toàn trở lại
hỏi đường về thăm
Bà con quyến thuộc xa gần
Bạn bè hoan hỉ,
thôn lân đón chào!

Ví người hành thiện khác nào
Đời này đời nọ
xiết bao phước dành
Đón đưa tốt đẹp an lành
Bà con thân thuộc
chân thành mừng vui!

XVII. PHẦN NỘ

221.

Bước qua phần nộ, ngã kiêu
Cắt lia ràng buộc
Kết neo phận đời
Danh tâm, sắc tướng xa rời
Khổ nào theo, gót người vô sân?

222.

Tâm sân bộc phát rất nhanh
Chiếc xe trượt dốc
hãm phanh khó chừ!
Có người chế ngự được ư?
Nhu Lai sẽ gọi
trượng phu đời này!

Ai người chặn được tâm sân
Nhu dừng ngay lại
xe lăn trượt bờ
Đánh xe thiện xảo chẳng ngờ
Còn bao kẻ khác
cầm hờ giây cương!

223.

Không sân chế ngự hận sân
Vớ điều xấu ác
phải cần tốt, vui
Xả ly thắng niệm kiết còi
Lấy lòng chân thật
cứu nòi dối gian!

224.

Chân thật là đức làm đầu
Chẳng nên phần hận
là câu nằm lòng
Dầu nghèo vẫn chẳng rít rong
Ba điều tốt ấy -
thong dong cảnh trời!

225.

Hãy xem những bậc Hiền nhơn
Nói, làm, suy nghĩ
chánh nhơn chế mình
Thấm sâu trạng thái quang minh
Chẳng sâu, chẳng muộn
vô sinh Niết bàn!

226.

Niệm niệm tỉnh giác ngày đêm
Kỷ cương, tự chế
tinh chuyên pháp hành
Tâm chơn hướng cõi Vô sanh
Bao nhiêu lậu hoặc
tan tành còn đâu!

227.228.229.230.

Nên biết, này a tu la!
Đời này cũng vậy,
đời qua khác gì
Ngồi im là bị chúng nghi!
Nói nhiều liền bị
chúng khi lăm lờ

Nói vừa cũng bị chê cười
Nói ít
vẫn bị miệng người thế gian!
Tuy nhiên, định luật bất toàn
Không đâu có kẻ
được hoàn toàn khen
Hoàn toàn bị chúng chê gièm
Hoàn toàn
chẳng có khen luôn, chê hoài!
Trí nhân thâm xét hằng ngày
Khen bậc giác hạnh
đủ đầy uy nghi
Sáng trong như tấm vàng y
Có ai lại dám
chê khi các ngài
Chư thiên, phạm đế, loài người

Cũng đều hoan hỷ
hết lời tán dương!

231.232.233.234.

Giữ thân, phải biết canh phòng
Gìn thân,
bảo vệ hết lòng nay mai!
Xả ly hành ác mới tài
Trang nghiêm thân hạnh,
hỡi ai, mặc dầu!

Gìn ngôn, giữ khẩu phải phòng
Khẩu ngôn bảo vệ
hết lòng mới hay!
Xả ly ác khẩu, làm ngay!
Trang nghiêm khẩu hạnh
mới tày trượng phu!

Gìn tâm, giữ ý phải phòng
Ý tâm bảo vệ
hết lòng mới hay!
Xả ly ác ý - làm ngay!
Trang nghiêm ý hạnh
mới tày trượng phu!

Người khôn biết chế phục thân
Chế ngăn lời nói
do sân ác hành
Thu thúc tâm ý trong lành
Khéo thay!
bảo vệ ba sanh nghiệp này!

XVIII. CẦU ƯỚ

235.

Thân người chiếc lá úa tàn
Hái đao diêm sử
hiện đang đón chờ
Than ôi! cái chết đến giờ

Đường xa
chẳng có dự hờ tư lương!

236.

Tự xây hòn đảo mà nương
Tinh cần gấp rút
dọn đường tuệ tri
Gỡ bao nợ bợn ngu si!
Mở cửa thánh địa
ra đi nhẹ nhàng!

237.

Đời người sự sống sắp tàn
Cứ thêm mỗi bước mỗi gần
tử vong!
Bên đường chỗ nghỉ cũng không
Xa xăm
chẳng có dự phòng tư lương!

238.

Tự xây hòn đảo mà nương
Tinh cần gấp rút
dọn đường tuệ tri
Gỡ bao dục vọng mê si
Tử sinh
quyết chẳng lộn đi, trở vào!

239.

Từ từ, chút chút mà hay
Tùng sát na một gỡ ngay
ác mằm!
Thọ vàng lọc bụi trong ngàn
Cũng dường thế ấy
chất dần ứ như!

240.

Rỉ sét vốn từ sắt sanh
Ăn mòn tiêu hoại
rất nhanh sắt này
Hành động bất hảo, biết hay!

Tự nghiệp, tự dẫn
trắng tay, khốn cùng!

241.

Không tụng niệm: rỉ sét kính!
Không chùi lau:
rỉ sét sinh cửa nhà!
Biếng nhác: sắc đẹp rỉ nhòa!
Canh phòng sơ hở,
rỉ trà trộn ngay!

242.

Tà hạnh như ướ đàn bà
Bỏn xẻn như ướ
đàn na các hàng
Ác pháp như ướ thể gian
Đời này, đời kế
ngập tràn khổ đau!

243.

Trong hàng cầu ướ, dẫn đầu:
Là vô minh bỏn,
bợn sâu, dính dầy!
Sa môn khởi tuệ lia ngay!
Thành bậc vô nhiễm,
trắng tay, sạch lầu!

244.245.

Đễ thay! lỗ mảng, trên trơ!
Chẳng lòng hổ thẹn,
trộm hờ cắn sau!
Quạ đen, người - có khác đâu!
Những kẻ tự phụ,
cứng đầu kiêu căng!

Nhiễm ô, xác xược, huênh hoang,
Sống như vậy đó,
dễ dàng lắm ôi!
Khó thay! biết hổ thẹn rồi
Lại còn tinh khiết

sống đời trăng gương
Có tâm dứt bỏ, khiêm nhường
Sáng trong, vắng lặng
tuệ hương ngát ngào!

Khó thay! biết hổ thẹn rồi
Lại cầu thanh tịnh
mà noi hướng về
Vô tư, khiêm hạ, lìa mê
Trăng trong, sao sáng
đề huê hai vai!

246.247.

Kẻ nào vọng ngữ, sát sanh
Trộm của thiên hạ,
đành hanh vợ người
Rượu say, ma túy dễ duôi
Là tự đào lỗ
chôn vùi thế gian

248.

Hỡi này, những kẻ thiện hiền!
Chế ngự điều ác,
chẳng nên khinh thường
Ái tham, tội lỗi lỡ vương!
Cuốn vào cảnh khổ
miên trường đón đau!

249.250.

Người ta bỏ thí do tin
Do tâm hoan hỷ
hằng vin pháp lành
Có người đồ kỵ, tỵ ganh
Thức ăn, vật uống
dâng dành tỵ kheo!
Người như vậy, rước khổ theo!
Đánh mất yên tĩnh,
lại đeo ác tâm
Hãy mau cắt đứt gốc nhân
Phải mau nhổ tiết

căn sên tị hiềm
Người như vậy, thật là hiền
Ngày đêm mát mẻ,
chẳng phiền, được an!

251.

Lửa tham ghê lắm ai ơi!
Hận sên cũng vậy,
đốt người, đốt ta!
Lưới nào bằng lưới si ma?
Sông nào sánh được
ái hà dòng sâu?

252.253.

Lỗi người thì dễ thấy ngay!
Lỗi ta khó thấy, khó hay đường nào
Lỗi người tí mĩ bới đào
Tìm trâu trong gạo,
đếm sao trời mờ

Lỗi ta, ta dẫu, ta ngờ
Ta còn che đậy,
giả vờ nguy trang!
Bẫy chim, ta trốn trong hang!
Chơi bài
thì lại dối gian dẫu bài!

Những ai chăm thấy lỗi người
Dễ sanh ác ý
nói lời dèm pha
Người như vậy còn rất xa
Xa đường thiện trí
xa nhà hiền nhân!

254.255.

Hư không chẳng có vết chân
Bên ngoài [*]
chẳng có xuất trần sa môn!
Chúng sanh hý luận đa ngôn
Nhu Lai

hý luận sạch tron, sạch lầu!
Hư không chẳng có vết chân
 Bên ngoài
 chẳng có xuất trần sa môn
Các hành chẳng phải trường tồn
 Phật không dao động
 đâu còn hữu vi?

[] bên ngoài giáo pháp Phật*

XIX. PHÁP TRỤ

256.257.

Làm quan phải biết công minh
 Chẳng nên hấp tấp
 lý tình chẳng phân
Cho hay là bậc trí nhân
 Phải, trái thận trọng -
 thước, cân rõ ràng!

Chớ nên thủ thuật dối gian
 Phải theo pháp, luật
 đàng hoàng phân minh
Chẳng nên chuyên chế ép hình
 Sống đúng như vậy,
 xứng vinh trí hiền!

258.

Nói nhiều, học rộng: đa văn?
 Xứng danh bậc trí
 giữa Tăng đoàn này?
Vô sân, vô úy mới hay!
 Mới là bác học,
 mới tày đa văn!

259.

Thuộc lòng giáo pháp, nói nhiều
 Mà không trì pháp,
 gõ kêu rỗng thùng!

Ít nghe, sở học có chừng
Mà chuyên trì pháp,
danh lừng suốt thông!

260.

Phải đâu trưởng lão sa môn
Phải đâu đầu bạc,
thượng tôn Tăng đoàn?
Tuổi cao, trí kém, ươn gàn:
"Su già rỗng tuếch"
xúng mang danh này!

261.

Vị nào chân lý lên đường
Tự chế, vô hại
Chẳng vương nhiệm gì
Sống đời chánh hạnh, tuệ tri
Xúng danh trưởng lão,
xúng vì sa môn!

262.

Phải đâu hùng biện đa tài
Hình dong đẹp đẽ
thành người thiện lương?
Nếu còn ganh dính, ngã vương
Thì còn xa lắm
con đường trí nhân!

263.

Cắt đứt trọn vẹn thúc thàng
Ganh, tham búng gốc,
ngã căn tận trừ
Diệt sân, thanh tịnh tâm tư
Người như vậy đấy
xúng từ trí nhân!

264.265.

Cái đầu trọc lóc phải chăng
Dối trá, vô hạnh
gọi rằng sa môn?

Gỡ bao nợ bợn tâm hồn
Tỷ Kheo trí hạnh
chánh chơn mới là!

266.

Chẳng vì bình bát xin ăn
Mà do an tĩnh
lục căn lục trần
Sống đời tri túc, tri ân
Dự hàng khất sĩ,
dự phần sa môn!

267.

Với ai thiện, ác vượt qua
Sống đời phạm hạnh
không nhà thiêng liêng
Gẫm suy thế giới đảo điên
Những người như vậy,
thiện hiền sa môn!

268.

Ngu si, im lặng tịnh bình
Phải đâu ả sĩ,
vỗ mình tự khoe!
Cầm cân thiện, ác không mê
Là bậc thanh tịnh,
danh đề xứng tên!

Phải đâu im lặng tịnh bình
Người ngu si nọ
xung mình ả cư?
Tốt làm, xấu lánh, ai chừ!
Là bậc thanh tịnh,
danh như xứng người!

269.

Chọn lành, xa ác lâu rồi
Mới là ả sĩ
sống đời ả cư
Thế gian thông suốt nhiên như

Thánh hiền thanh tịnh
chân sư đời này!

270.

Tự xưng cao quý thượng lưu
Mà còn giết hại
oan cừu sinh linh!
Từ tâm, vô hại hữu tình
Mới thật cao quý,
cao minh cõi người!
Tự xưng vô thượng ở đời
Máu đào họa hại,
xương phơi hữu tình
Tâm từ rải khắp chúng sinh
Sống đời vô hại,
quang minh cao hiền!

271.272.

Chi nhờ học rộng biết nhiều
Đầu đà khổ hạnh
hay lều ẩn cư
Hoặc do tâm định an như
Tự cho hưởng phúc
khước từ Thánh lưu?!

Sa môn
tự mãn, tự kiêu
Coi chùng tâm trí
còn nhiều nhiễm ô!

XX. ĐẠO

273.274.275.276.

Tối cao: bát chánh con đường!
Tối cao: tứ đế
tỏ tường khổ ai!
Tối cao: chẳng đắm trong ngoài!
Tối cao: pháp nhãn
giữa loài hai chân!

Đó là "duy nhất con đường"
Chẳng lối nào khác:
"thanh lương kiến phần!"
Ma vương nhìn ngắm, than thầm,
Lo âu, sợ hãi
thế nhân đi vào!

Lối này nếu quyết đi theo
Ai hà khô cạn,
rêu bèo tang thương!
Như Lai chỉ dạy Con đường
Chặt lia gai chướng
thanh gươm "tuệ phần"!

Ra đi nỗ lực tâm tư
Như Lai là bậc
đạo sư chỉ bày
Ai người giới hạnh đủ đầy
Ma vương đâu dễ
buộc dây kéo hoài!

277.278.279.

Khi tuệ quán chiếu tỏ tường
Các hành
vốn dĩ vô thường xưa nay,
Thoát ly khổ não, đọa đày
Là thanh tịnh đạo,
ai rày chớ quên!

Khi tuệ quán chiếu tỏ tường
Các hành vốn dĩ
đau thương, khổ nản
Thoát ly phiền não chán nhàm
Là thanh tịnh đạo,
Niết bàn tìm đâu?

Khi tuệ quán chiếu tỏ tường
Các pháp vô ngã
chẳng thường là ta
Thoát ly phiền não, ác ma

Là thanh tịnh đạo,
chẳng xa lối về!

280.

Tuổi trẻ sức lực dồi dào
Lại sống buông thả,
lao chao biếng lười!
Tinh thần suy nhược, rã rời
Làm sao có tuệ
mà soi Con đường?

281.

Giữ gìn lời nói chánh chơn
Hộ phòng tâm ý
trắng trơn sạch lầu
Thân quen hành ác, dứt mau!
Ba nghiệp thanh tịnh,
đạo mâu chứng tri!

282.

Tu thiên thì tuệ phát sanh
Không thiên thì tuệ
mong manh phụt tàn!
Hữu và phi hữu hai đàng [*]
Suốt thông, nỗ lực
dễ dàng tuệ tăng!

[] hữu ái và phi hữu ái (tham và sân, cũng là hữu sắc thiên và vô sắc thiên)*

283.284.

Hãy đốn rừng! chẳng chặt cây!
Là rừng đục vọng
ẩn đầy quỷ ma!
Rừng to, rừng nhỏ không tha!
"Không rừng" mà sống,
gọi là sa môn!

Cho dầu một bụi cỏ con
Nữ nam ái luyện
vẫn còn chồi leo
Ái kia cứ buộc, cứ đeo

Bê đòi vú mẹ,
bám theo, dính hoài!

285.

Dây tình xin chớ xót thương
Cắt lia cành nọ,
sen vương thu tàn
Nuôi chi những buộc, những ràng
Sống đời an tịnh:
Con đàn Tôn Sư!

286.

Mùa mưa ta sống ở đây
Hạ này cũng vậy,
thu rày đi đâu?
Người ngu tính chuyện dài lâu
Có nghe sự chết
gõ đầu hỏi thăm?

287.

Những ai say đắm thế gian
Bám vào con cái
vào đàn vật nuôi
Sự chết cũng cuốn theo người
Như làng mê ngủ,
lũ trôi chẳng ngờ!

288.289.

Lấy ai để bảo trợ ta?
Họ hàng con cái
hay cha mẹ mình?
Khi mà sự chết rập rình
Cô đơn chịu nghiệp
vắng thình chẳng người!

PHẦN 3

XXI. TẠP LỤC

290.

Xa lia hạnh phúc nhỏ nhoi
Tìm hạnh phúc lớn
để soi hướng về
Lạc nhỏ, bậc trí không mê!
Quyết hái lạc lớn:
bồ đề tám bông [*]

[] Bát chánh đạo*

291.

Cứ gieo đau khổ cho người
Để tìm hạnh phúc,
nực cười lắm thay!
Kẻ ngu thù hận trói tay
Bị lôi, bị siết,
bủa vây oán cừu!

292.

Việc đáng thì lại không làm
Việc không thích đáng
lại chăm dính vào
Người ngu ngã mạn tự hào
Lậu hoặc tăng trưởng
khác nào bìm leo!

293.

Những người cần mẫn siêng năng
Niệm thân, quán tưởng
thường hằng chẳng rời
Chỉ làm việc thích đáng thôi
Ngã mạn, lậu hoặc
khó mời nầy sanh!

294.

Sau khi giết "cha mẹ" rồi [1]
Giết hai vua [2] nọ
hết đời hiếu tranh!
Chém tên quốc khổ đại thần [3]

Diệt luôn lãnh thổ
quan quân tùy tùng [4]
Được rồi quốc độ mệnh mông
Bạc vô ưu sống
thong dong bốn mùa!

[1] ái dục, mạn

[2] thương và đoạn kiến

[3] luyến ái

[4] 12 xứ

295.

"Mẹ cha" đã giết, đã chôn
Và hai vua Bà-la-môn, chém ngành!
Đoạn viên hồ tướng thứ năm [*]
Bạc vô ưu sống
cõi hằng vô sinh!

[*] hoài nghi

296.297.298.299.300.301.

Đệ tử đức Gotama
Ngày đêm tỉnh giác
Phật đà niệm luôn
Chăm chuyên trú niệm tinh cần
Năm, ngồi, ăn, nói
nhất tâm niệm hoài
Đệ tử của đức Như Lai
Ngày đêm tỉnh niệm
trọn bài Đạt ma
Luôn luôn tỉnh niệm Tăng già
Như người canh cửa
lơ là chẳng nên!

Đệ tử của đức Đại hiền
Ngày đêm tỉnh giác
trú thiền niệm tâm
Đệ tử đức Chuyển pháp luân
Ngày đêm tỉnh giác
chuyên cần tấn tu

Niềm vui vô hại vô thù
Nằm ngồi ăn nói
công phu thiền hành
Đệ tử của đức Vô sanh
Ngày đêm tỉnh giác,
trong lành, hỷ an
Thân tâm trú niệm chu toàn
Vui đời thiền quán
xứng hàng sa môn!

302.

Khó thay đời sống xuất gia!
An vui đời sống
không nhà, khó hơn!
Tại gia, phiền não dập dồn
Lại khó hơn nữa,
sâu buồn kéo lôi!
Bạn bè không hợp, chán ôi!
Làm người lữ khách luân hồi,
càng thương!
Vậy nên đừng gót đoạn trường
Theo chi, biết khổ,
vẫn bương chải hoài!

303.

Đức tin, giới hạnh tròn đầy
Danh thơm, tài sản: [*]
Sa môn có rồi!
Đi đâu cũng được đón mời
Cung nghinh, quý trọng
phúc trời dám so?

[] gia tài chánh hạnh*

304.

Cao cao núi tuyết Hy ma
Người lành cũng vậy,
ở xa thấy liền
Mũi tên bay giữa đêm đen
Kẻ xấu tánh nét,

ai thềm biết cho!
305.
Vớ ai thích sống cô đơn
Độc hành lặng lẽ -
chánh chơn tự lòng!
Ngồi nằm, tâm ý thanh trong
Rừng sâu khả ái
thật không phụ người!

XXII. ĐỊA NGỤC

306.
Vọng ngôn, vọng ngữ, nói quàng!
Chết sanh khổ cảnh
thở than nỗi gì?
Làm rồi lại chôi quách đi!
Hai tên một giuộc:
a tỳ, tiện nhân!

307.
Xuất gia tâm chẳng xuất gia!
Bao nhiêu xấu ác
"trong nhà" còn y!
Lòng đầy hươu vượn sân si
Mở cửa địa ngục
mà đi hưởng nhàn!

308.
Thà rằng sắt đỏ nuốt tươi!
Thà rằng lửa hực
dầu sôi dạ dày!
Còn hơn ngựa bát trên tay
Ăn nhờ vật thực,
đông tây tín thành
Người ngu chẳng niệm điều lành
Thân tâm ác giới,
loạn hành nhớ cho?!

309.310.

Tà dâm, tà vạy vợ người
Bốn điều bất hạnh
đến thời phải vương:
Một chịu họa hại tai ương
Hai là khó ngủ
dạ thường lo âu
Ba, đòi phỉ nhổ ngáp đầu
Bốn đọa địa ngục,
đâm sâu, cột đùm!

Tội đây, phải vác, phải bung
Bất hạnh chạy đuổi,
còng lưng mà bò!
Khoái lạc mảnh tợ đường tơ
Lại hoảng, lại sợ
vui so thâm gì!
Luật vua hình trọng kéo đi!
Gặt quả khốc liệt
đính chi vợ người!

311.

Ai người lấy cỏ kusa?
Nếu tay vụng nắm
thịt da cắt lia!
Hạnh sa môn cũng thế kia!
Gìn thân không khéo,
dao lia chém mình!

312.313.

Một điều dễ dãi buông lung
Một điều ô nhiễm
khởi cùng ác tri
Một điều phạm hạnh đáng nghi
Lòng chưa vững chắc
mong gì tốt hơn?!

Có điều phải, hãy nên làm
Tiên từng bước một,
kiên gan hành trì

Đời tu sĩ có ra gì:
Dễ duôi, tung bụi,
càng khi càng mờ!

314.

Không nên làm xấu hay hơn
Dẫu là ác nhỏ,
khổ buồn về sau!
Hãy nên làm tốt, làm mau!
Điều lành, mai hậu
chẳng cầu cũng vui!

315.

Như trên ải trấn biên thù
Quan quân bảo vệ
chẳng uy giặc ngoài
Thân tâm phòng hộ, hỡi ai!
Sát na biếng trễ,
"gia tài" còn đâu?
Bỏ qua cơ hội lần đầu
Đọa vào khổ cảnh
ruột rầu thối gan!

316.317.318.319.

Thẹn thua những việc quàng xiêng!
Lại không hổ thẹn
chuyện nên thẹn thua!
Ai người tà kiến vậy kia?
Bàng sanh ác thú,
cởi hia nhảy vào!

Sợ hãi những chuyện gì đâu
Lại không hãi sợ,
lo âu đáng điều
Ôm ấp tà kiến ấy nhiều
Người ngu đọa khổ,
chẳng "siêu" được nào!

Không chi, lại thấy lỗi làm
Lỗi làm

lại nghĩ tầm ngàm là không!
Người ngu tà kiến, si ngông
Rơi vào cảnh khổ,
đi tong cuộc đời!

Việc sai thì bảo rằng sai
Việc đúng, thấy đúng
ai ngoài trí nhân?
Đi đâu chánh kiến theo chân
Khói sương khinh khoát -
nhàn vân gót hài!

XXIII. VOI

320.

Thốt voi đứng giữa trận tiền
Hứng bao mũi đạn
lăn tên sá gì!
Nư Lai chịu đựng ác tri
Nhẫn nại ác giới,
ngu si lòng người

321.

Ngựa voi đã luyện, đã thành
Con nào thuần nhất
để dành vương quân
Cao thượng nhất giữa nhân quần
Chịu đựng phỉ báng,
dao đâm tiếng lời!

322.

Con la tinh thực, quý thay!
Ngựa kỳ, ngựa ký
tung mây, quý là!
Quý hơn: voi lớn có ngà!
Quý hơn tất cả:
chính ta tự điều!

323.

Lừa, voi hay ngựa tinh thuần
Đưa ta ngàn dặm
Đến gần tự do?
Có người "tự chế con đò"!
Núi sông chẳng ngại,
vượt bờ tới nơi!

324.

Voi con thân rỉ tanh hôi
Quay cuồng bắt trị
đến hồi phát điên
Bỏ ăn, bỏ uống, chảy ghèn
Nhớ rừng, nhớ mẹ
bao phen phá chuồng!

325.

Những người hôn ám, ngu si
Ham ăn mê ngủ,
li bì thối thây
Heo no nằm đông cứng nhầy
Thai bào sanh thú
kiếp này, kiếp kia!

326.327.

Trước kia phóng túng quen nề
Chạy theo dục lạc,
u mê ở đời
Nhưng nay niệm phục được rồi
Như dùng móc sắt
khiến voi tài tình!

Voi kia chân ngấp xuống sinh
Kiên trì nỗ lực
tự mình thoát ra!
Sa môn: chánh miện làm "đà"
Kiên trì nỗ lực,
nhảy xa khỏi đò!

Voi kia chân bị sa lầy
Kiên trì nỗ lực,
thoát ngay khỏi sinh
Sa môn chánh niệm giữ mình
Kiên trì nỗ lực,
khổ sinh bước ngoài!

328.329.

Ra đi trên bước đường đời
Gặp được thiện trí:
đáng người làm quen!
Học chân thật, học diệu hiền
kết bằng, vui sống
vượt miền hiểm nguy!

Xa xăm vạn dặm độc hành
Kết bạn thiện sĩ
phúc lành lắm thay!
Học tâm, học trí đủ đầy
An vui, chánh niệm -
vượt ngay hiểm nghèo!
Ra đi trên bước đường đời
Nếu không gặp bạn
là người trí nhân
Là người tuệ hạnh trong ngàn
Là người chánh niệm
ân cần sớm hôm
Thà rằng vững bước cô đơn
Như voi chúa nợ
thâm sơn một mình!
Xa xăm vạn dặm độc hành
Nếu không gặp được
bạn lành cùng đi
Sẽ không tăng trưởng tuệ tri
Không thêm giới hạnh,
khiêm bi cũng hoài!
Thà rằng cô độc hôm mai
Rừng sâu chúa tể
mình voi hưởng nhàn!

330.

Tốt hơn, hãy sống một mình
Người ngu kết bạn đồng hành,
chẳng nên!
Ác xa, rời bỏ não phiền
Chúa voi cô độc
vui miền rừng xanh!

331.

Vui thay! gặp bạn lúc cần
Vui thay! biết đủ, biết ân giữa đời
Vui thay! tích đức làm rồi!
Vui thay lánh ác,
Xa rời khổ đau!

Vui thay! hiếu kính mẹ già!
Vui thay! hiếu kính
on cha vẹn toàn!
Vui thay! cung kính sa môn!
Vui thay! cung kính
Thánh nhơn đời này!

Vui thay! giới hạnh trẻ già!
Vui thay! tín đức
trong ta trú lành!
Vui thay! trí tuệ đạt thành!
Vui thay! ác pháp
chẳng sanh nẩy chồi!

XXIV. THAM ÁI

334.335.336.337

Biết chẳng ái dục lòng người
Dây leo nẩy tọt,
dễ duôi khác nào!
Kiếp này, kiếp khác bám vào
Vượn kia ham trái,
thấp, cao chuyền cảnh!

Ai người khăng khít đê hèn
Buông lung đục vọng
đưa chen dối lừa
Cỏ birina gặp mưa
muộn phiền nảy nở,
dây dưa dính chùm!

Ai người thiện trí đời này
Tự điều các đục,
tự xây thành trì
Như nước kia chảy trượt đi
Lá sen chẳng động,
sâu bi nào còn?
Như Lai thương dạy các con:
"Về đây tụ họp,
lòng son tít thành!
Đục tham búng gốc cho nhanh!
Như đào lấy rễ
cỏ tranh khác gì
Đừng để ma vương khinh khi
Như cơn tràn lũ
cuốn đi rác bèo!"

338.

Cây kia dẫu bị chặt rồi
Còn nguyên chùm rễ
vẫn chồi nảy lên
Nếu chưa nhổ "ái tùy miên" [*]
Muộn sâu sanh mãi,
tương duyên, tương tồn!

[] ái ngữ ngàm*

Cây kia dẫu bị chặt rồi
Còn nguyên chùm rễ
nảy chồi lớn mau
Nếu chưa diệt ái ngữ sâu
Nó còn sống mãi,
khô sâu sống theo!

339.

Ba mươi sáu ái hướng dòng [*]

Bởi do tư tưởng
bởi lòng hỷ tham
Si mê, tà kiến thế gian
Theo cơn thác lũ
ngập tràn cuốn đi!

[*] 12 ái dục liên quan 6 căn, 6 trần - trong 3 cõi Dục, Sắc và Vô sắc

340.

Than ôi! ái dục chảy lan
Dây leo bìm quẩn
mọc tràn khắp nơi
Trí nhân thấy rõ, thấy chồi
Mài gươm tuệ nhãn
ngời ngời chém phăng!

341.

Mỗi khi ái dục phát sanh
Ngũ trần chờ sẵn
cuốn nhanh người vào
Mong tìm hỷ ái khác nào
Sanh, già chờ sẵn -
gai rào túm chân!

342.

Kẻ bị Ái dục buộc ràng
Thỏ nằm trong rọ,
kinh hoàng xiết bao!
Mong chi tính chuyện bôn đào
Thúc thẳng quẩn siết,
khổ lao nhiều bề!

343.

Kẻ bị ái dục buộc ràng
Thỏ nằm trong rọ
kinh hoàng xiết bao?
Sa môn không thích khổ lao

Viễn ly ái dục,
mở rào như chơi!

344.

Đã tìm vui chôn rùng già
Để mong thoát khỏi
căn nhà thế gian
Nhưng kìa! chúng lại lộn quàng!
Mái xưa trở lại,
buộc ràng hơn xưa!

345.346.

Bậc trí đã dạy như vậy:
"-Dùng gai hay sắt
làm dây chẳng bền!
Nhưng lòng bám víu bạc tiền
Vợ con, tài sản
cố kiên hơn nhiều!"
Bậc trí đã dạy như vậy:
"-Sự trói buộc nợ
là dây quá bền!
Nhu tơ mảnh, như lụa mềm
Kéo lên, trì xuống
trực phiến thế gian
Có ai chẳng tiếc, chẳng màng
Cắt lia, tận diệt.
lên đàng thanh thoi!"?

347.

Những ai tham ái đắm say
Sẽ rơi trở lại
loay hoay giữa dòng
Nhện giăng lưới, tỵ sa tròng
Người trí cắt đứt
rỗng không, khước từ!

348.

Quá khứ, hiện tại, vị lai
Thảy trôi đi hết
xa ngoài dặm không!

Bỏ thể tình, thoát qua sông
Sao lặn hụp mãi
giữa dòng tử sinh?

Trôi đi! dĩ vãng trôi đi
Tương lai cũng vậy,
chẳng gì, trôi luôn!
Hiện tại theo nước chảy sông
Chẳng gì chứa giữ.
vui buồn thoáng xa!
Ôi nhân sinh, kiếp người ta!
Phủi chân tất cả
bước qua cõi này
Sao đành sanh tử vương vây?
Bờ kia giải thoát
nước mây thanh bình!

349.

Người kia tư tưởng chẳng lành
Nuôi lớn đục lặc
nảy sanh tâm hồn
Ái tham như nước thông nguồn
Nước càng chảy mãi
ái duồn tăng thêm
Là dây trói buộc chắc bền
Mà ma vương đã
xỏ xiên tặng đời!

350.

Người kia vui thích niệm lành
Chế ngự đục lặc
chẳng sanh tâm hồn
Ái tham cắt mạch nước nguồn
Nước kia khô cạn,
ái còn ần đâu?
Bứt dây trói buộc hai đầu
Ma vương ngơ ngác,
trước sau khó tìm!

351.

Tới đích, sợ hãi bỏ xa
Dục tham lưu lạc,
không nhà mà nương!
Mũi tên sanh tử chẳng vương
Thân này thân cuối,
biết phương nào tìm?

Mục tiêu vị ấy đạt rồi
Gỡ hết lo sợ
gỡ mọi dục tham
Mũi tên sinh tử bắn quàng!
Thân này chẳng dính,
biết đàng nào truy?

352.

Ái không, chấp thủ cũng không
Ngũ nguyên vô ngại,
suốt thông tứ từ
Trước sau cú pháp nhiên như
Biện tài, thiện xảo,
kinh thư lòng mình
Bạc như vậy quả vô sinh
Vĩ nhơn, đại trí,
tuệ minh khó lường!

353.

Mọi thí, pháp thí vô song!
Hương thơm thù thắng -
chẳng đồng pháp hương,
Niềm vui "pháp hỷ" khó lường
Ái diệt tối thượng,
khổ ương tận lia!

354.

Tài sản làm hại người mê
Nhưng không hại kẻ
"kết bè" vượt sông!
Tham giàu đã hại mình xong

Còn dìm kẻ khác
trong dòng nước đen!

355.

Như Lai tất cả vượt qua
Vượt qua trời buộc
căn nhà thế gian
Như Lai tất cả phục hàng
Thấy rõ tất cả hỗn mang
lòng người!
Như Lai ái dục diệt rồi
Suốt thông vạn pháp
sống đời thẳng tri
Thoát tất cả, chẳng vướng gì
Như Lai ai sánh?
nói chi là thầy!

356. 357. 358. 359

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Tham lam nhiễm độc
giữa lòng thế gian
Quý thay, những bậc "ly tham"!
Cúng dường vị ấy
phúc vàng kết xây

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Sân hận nhiễm độc
giữa lòng thế nhân
Quý thay, những bậc "ly sân"!
Cúng dường vị ấy
phúc ân dồi dào!

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Si mê nhiễm độc
ai không thấy gì
Quý thay, những bậc "ly si"!
Cúng dường vị ấy,
phước đi, phước về!

Cỏ dại tai hại ruộng đồng
Ái dục nhiễm độc
chẳng hòng chữa ai!
Quý thay, dục ái bỏ ngoài
Cúng dường vị ấy
phúc đài kết hoa!

XXV. TỖ KHEO

360.

Lành thay! mắt được hộ phòng!
Lành thay!
tai được "ngắm trông" kỹ càng!
Lành thay! mũi được an toàn
Lành thay!
lưỡi được bảo ban, dè chừng!

361.

Lành thay! thân được hộ phòng
Lành thay! lời nói
giữ không vọng quàng!
Lành thay! ý được buộc ràng!
Lành thay! tất cả
bảo toàn chẳng rời!
Tỳ kheo muốn thoát khổ đời
Canh phòng mọi điểm
khắp nơi, trọn mình!

362.

Tay chân đã chế ngự rồi
Thu thúc tâm ý,
nói lời chánh chơn
Vui thích thiên định, cô đơn
Tri túc, tự tại
biết ơn mọi người
Đến đi chẳng dính bụi đời
Sống được như vậy
rạng ngời tỳ kheo!

363.

Lành thay! miệng lưỡi thiện tài!
Nói năng điềm đạm,
khoan thai, dịu dàng!
Nghĩa kinh khéo giảng giọng vàng
Chẳng kiêu, chẳng mạn
xứng hàng tỳ kheo!

364.

Ăn cư với giáo pháp này
Thỏa thích giáo pháp
suy ngày, tưởng đêm!
Tỳ kheo như vậy đáng khen!
Giáo pháp cao thượng
kề bên chẳng lia!

365.

Vật của mình lại coi khinh
Vật người có được
lại sinh tỳ hiềm
Tham, ganh xao động chẳng yên
Tỳ kheo như vậy,
định thiên khó thay!

366.

Dầu được chút ít vật thôi
Hằng luôn biết đủ,
quý người, trọng ân
Tỳ kheo chánh mạng nuôi thân
Chư thiên ái kính,
xa gần tán dương!

367.

Không chấp ta và của ta
thân tâm thấy rõ
chỉ là sắc danh
Xa rời phiền não, vô minh
Người như vậy đây
thật tình tỳ kheo!

368.

Tỳ kheo ần nấu tâm từ
Hỷ hoan giáo pháp,
an như, tín thành
Chúng đạt trạng thái trong lành
Thấy rõ tịch tịnh
các hành hữu vi!

369.

Rỗng không thuyền tát nước rồi
Rỗng không, thuyền nhẹ
chèo bơi nhẹ hều!
Tham sân theo đám rong bèo
Thuyền xuôi biển giác
Tỳ kheo xứng người!

370.

Tỳ kheo cắt đứng năm dây [i]
Vượt qua năm ái [ii]
bủa vây lối về
Tấn tu năm pháp bồ-đề [iii]
Vượt cơn lũ lớn,
dòng mê, xứng người!

*[i] thân kiến, hoài nghi, giới cấm thủ, tình dục, bất bình
[ii] hữu ái, phi hữu ái, ngã mạn, phóng tâm, vô minh
[iii] tín, tấn, niệm, định, huệ*

371.

Hỡi tỳ kheo! hãy tham thiền
Buông lung dục lạc
phải nên dè chừng!
Nếu nuốt cục sắt đỏ hừng
Bị thiêu bị đốt,
nhớ đừng khổ than!

372.

Không trí tuệ: không định thiền!
Không định thiền:
biết tuệ duyên chỗ nào?

Niết bàn giải thoát tối cao
Đủ đầy định tuệ,
bước vào như không!

373.

Vào nơi ẩn nấu cô đơn
Giữ lòng an tĩnh
chánh chơn ly trần
Hân hoan phỉ lạc siêu nhân
Tỳ kheo như vậy,
hưởng phần pháp hương!

374.

Hằng chuyên quán niệm tự thân
Pháp sanh, pháp diệt
thấy gần thấy xa!
Vui thay! các uẩn tiêu ma!
Bậc bất tử biết
rõ là vô sanh!

375.

Tỳ kheo có trí, có cần
Tri túc, tự chế, lục căn bảo toàn
Thu thúc giới bổn nghiêm trang
Vật dùng chánh mạng,
bạn vàng kết giao
Tấn ích, lợi lạc xiết bao!
Khiêm nhu, thanh tịnh,
phiền lao nào còn?

376.

Khi giao tiếp, lúc vào ra
Khiêm hư, thuần hậu,
nét na tiếng lời
Hỷ an, niệm niệm chẳng rời
Tâm hồn không bận,
một đời vô ưu!

Tiếp giao thân thiện mọi người
Đoan trang, nho nhã,

ý lời thanh tao!
Hỷ an, niệm niệm ngọt ngào
Tâm hồn không bận,
khổ lao tận lià!

377.

Như cảnh hoa vassikà
Tự quăng bỏ lầyû
cánh già úa hương
Chư tỳ kheo cũng như đường
Tham sân tướt cọng,
chẳng thương cọng nào!

378.

Những người thân, khẩu tĩn an
Ý cũng an tĩn,
khéo nhàn, khéo tu!
Bỏ xa thế sự bụi mù
Là bậc tịch tịnh
xứng từ tỳ kheo!

379.

Con ơi! hãy cứ thật tình
Tự tri, tự kiểm
xét mình mới hay!
Canh phòng giác tỉnh đêm ngày
Chánh niệm được lạc,
có ngay chẳng cầu!

380.

Chỉ ta mới bảo vệ ta
Chỉ ta nương tựa
chẳng là khác ai!
Tự mình điều phục hôm mai
Như khách buôn ngựa
khéo tài kèm cương!

381.

Tỳ kheo giáo pháp tĩn thành
Thọ hưởng pháp lạc

trong lành hân hoan
Dễ sao chúng được tĩnh an
Các hành tịch tịnh,
lạc bang nào tìm?

382.

Tỳ kheo nhỏ tuổi mặc dầu
Tự thân cần quán,
pháp màu siêng tu
Vàng trắng thoát đám mây lu
Chiếu soi rõ rõ
cõi mù thế gian!

XXVI. BÀ-LA-MÔN

383.

Hỡi này, người Bà-la-môn!
Hãy mau tinh tấn
cắt dòng mà đi [*]
Bao nhiêu ái dục viễn ly
Các hành đoạn diệt,
vô vi chính người!

[] dòng tử sanh*

384.

Khi người tuệ, định đủ đầy
bờ kia sẽ đạt,
ở đây, tức thì!
Bao nhiêu thắng thúc đoạn ly
Bà-la-môn
đã chúng tri tỏ tường!

385.

Bên này sông, bên kia sông
Cả hai không có,
cũng không bờ nào!
Thoát ly phiền não buộc rào

Bà-la-môn gọi
đúng sao, danh người!

386.

Tu thiên ly nhiễm, vô trần
Sống đời ẩn dật
tinh cần sớm hôm
Hoàn thành mục đích chánh chơn
Như Lai gọi,
Bà-la-môn chẳng nhầm!

387.

Mặt trời chiếu sáng ban ngày
Mặt trăng soi rạng
nước mây đêm dài
Gươm đao, nhung giáp ngời ngời
Đức vua, quân lính
khắp nơi trận tiền
Bà-la-môn lúc định thiên
Ánh sáng rực rỡ
xóa miền tối đen
Nhưng vinh hạnh suốt ngày đêm
Hào quang đức Phật
vô biên mé ngàn!

388.

Dứt ác gọi Bà-la-môn
Sống đời an tịnh -
Sa môn chính là
Tự mình cầu uest lia xa
Tu sĩ ẩn dật,
xuất gia, đúng từ!

389.

Đánh đập phạm chí, không nên!
Phạm chí đánh trả
không kèm nổi sân
Người đánh xấu hổ một phần
Còn người đánh lại
nhiều lần xấu hơn!

390.

Phạm chí không trả thù ai
Là điều lợi ích
lâu dài về sau!
Khi dứt ái luyến vọng cầu
Tâm hại chận đứng,
khổ sầu tự tiêu!

391.

Với người ba nghiệp ác xa
Là thân khẩu ý
ôn hòa, vô vi
Ngày đêm tỉnh giác hộ trì
Bà-la-môn ấy
đúng vì danh xưng!

392.

Hiểu thông giáo pháp nhờ ai
Từ bậc Toàn Giác
Như Lai giáo truyền?
Như phạm chí thờ lửa thiêng
Ta phải thành kính
khắc tên đá vàng!

393.

Chẳng vì bện tóc, thọ sanh
Chẳng vì giai cấp
thanh danh gia đình
Với ai chơn hạnh, tuệ minh
Bà-la-môn ấy
xứng vinh gọi là.

394.

Người ngu kia có ích gì
Đầu thì bện tóc
áo thì da dê!
Bên trong ác ứ, u mê
Bên ngoài trang sức
thói nề chơn tu!?

395.

Đắp y vải lượm bên đường
Gân xanh lồ lộ
trơ xương, ốm gầy
Rừng sâu thiên định tháng ngày
Cô đơn phạm chí,
ai tà danh xưng?

396.

Phải đâu do cha mẹ sanh?
Thai bào dòng giống
mà thành Bla-môn?
Nó chỉ là tên gọi suông
Níu đeo cầu ứ
nói guồng dục tham!?
Không phiền não, chẳng buộc ràng
Mới là phạm chí,
dự hàng chân tu!

397.

Cắt đứt rễ má, dây mơ
Đoạn lia trời buộc
chẳng lo sợ gì
Vượt xa dính mắc hữu vi
Như Lai sẽ gọi,
đúng vì Bla-môn!

398.

Bỏ dây nọng, bỏ dây cương [i]
Đai da [ii] cùng với
các phường thèo leo [iii]
Đập tan trục, chốt [iv] buộc đeo
Bla-môn, phạm chí
tên theo tâm người!
Bỏ dây cương, bỏ đai da
Bỏ luôn dây nọng,
giết ma ngủ ngầm
Đập tan trục, chốt ngu đàn
Làm người sáng suốt
dự phân Bla-môn!

[i] nọng, cương: tà kiến, sân hận
[ii] dai da: luyến ái
[iii] tùy miên
[iv] si, vô minh

399.

Người không tức giận bao giờ
Trước lời phi báng:
lặng tò, nín thính!
Dầu cho roi trượng phạt hình
Lấy đức nhẫn nại
làm binh hộ phòng
Tâm từ rải khắp hư không
Những kẻ như vậy
xứng dòng Bla-môn!

400.

Người mà vô hận, vô sân
làm tròn bốn phận,
tự tâm, tự điều
Ly tham, cắt bước tiêu điều
Đúng bậc phạm chí
chẳng nhiều lắm đâu!

401.

Lá sen chẳng giữ mưa sa
Đầu kim chẳng dính
hạt hoa cái vàng
Vô y, vô nhiễm thế gian
Những người như vậy
xứng làm Bla-môn!

402.

Ở đây, ở thế gian này
Ai người thấy khổ,
diệt ngay khổ sầu
Bỏ gánh nặng xuống bên cầu
Sống đời giải thoát
đừng đầu Bla-môn!

403.

Người có trí tuệ thâm sâu
Nẻo tà, đường chánh
đâu đâu cũng rành
Chúng tri tối thượng pháp hành
Những người như vậy
trọn lành Bla-môn!

404.

Xuất gia, thế tục hai hàng
Đền đi chẳng luyến
dặm ngàn thông dong
Cô đơn, thiếu dục bên lòng
Như lai sẽ bảo
xứng dòng Bla-môn!

Xuất gia, cư sĩ chẳng thân
Non xanh vô ngại
dặm trần an như
Gió xao chẳng gợn tâm tư
Cô đơn, thiếu dục,
đúng từ Bla-môn!

405.

Trượng đao vị ấy bỏ rồi
Chúng sanh vô hại,
vời đời vô sân
Cũng không xúi bẩy hại ngầm
Lòng từ quảng đại
chẳng lầm Bla-môn!

406.

Thân thiện giữa đám nghịch thù
Giữa người hung dữ
ôn nhu, ôn hòa
Vô nhiễm giữa cõi trần sa
Những vị như vậy
chính là Bla-môn!

407.

Tham sân chẳng dính vào lòng
Ngã kiêu, tật đố
thả dòng nước trôi
Hạt cải kia - đầu kim roi!
Những người như vậy
sống đời Bla-môn!

408.

Nói lời chẳng mất lòng ai
Dụng xây, chân thật,
hòa hài, ôn nhu
Nói lời thâm thiết, bi từ
Bla-môn là vậy
đúng như danh người!

409.

Vật kia dầu ngắn hay dài
Dầu to hay nhỏ
của ai chẳng màng
Xấu tốt không lấy, không ham
Những bậc như vậy
xứng làm Bla-môn

410.

Rỗng không chẳng một hy cầu
Đời này, đời kế
chẳng đâu bận lòng
Thành thời siêu thoát trần hồng
Những người như vậy
đúng dòng Bla-môn!

411.

Người mà tham ái tiêu vong
Do nhờ trí tuệ
đoạn lòng hoài nghi
Thể nhập bát tử, vô vi
Như lai sẽ gọi
đúng vì Bla-môn!

412.

Người đã vượt thoát hai điều:
Cả thiện và ác -
tiêu điều cõi ngoài
Không bụi bặm, chẳng sàu ai
Những người như vậy,
thiện tài Bla-môn!

413.

Lòng kia không bợn, sạch lâu
Sáng trong, vắng lặng,
vui sàu chẳng xao
Ái và thù, hữu vầy chào
Bla-môn là vậy
ai nào khác đâu!

414.

Vững lầy này đã bước ra
Con đường nguy hiểm
thoát xa hồi nào
Đại dương đời sống dạt dào
Xuyên qua, đi khỏi
ba đảo sân si

Cắt lia ái dục, hoài nghi
Tịch tịnh, vô trước
thoát ly mọi miền
Chẳng còn đâu nữa "tùy miên"
Những bậc như vậy
vinh hiển Bla-môn!

415.

Ai người bỏ dục đi ra
Khước từ đời sống
căn nhà thế gian
Dục hữu đốt cháy tiêu tan
Những bậc như vậy
dự hàng Bla-môn!

416.

Ai người bỏ ái đi ra
Khước từ đời sống
căn nhà thế gian
Ái hữu đốt cháy tiêu tan
Những bậc như vậy
dự hàng Bla-môn!

417.

Lìa xa hạnh phúc cõi người
Lìa luôn phước báu
cõi trời cao sang
Thoát bao cám dỗ huy hoàng
Những bậc như vậy
đồng hàng Bla-môn!

418.

Thản nhiên: ưa ghét hai bờ!
Sanh y lìa đoạn
lặng tờ tâm tư
Thế gian chiến thắng trượng phu
Bà-la-môn gọi
cho dù là ai!

419.

Là người hiểu rõ hoàn toàn
Sự sống, sự chết
các hàng chúng sanh
Không ái luyến, đào thoát nhanh
Tự mình giác ngộ
xứng dành Bla-môn!

420.

Đã lậu tận, dứt sanh y
Chấm dứt thọ mạng
ra đi phương nào?
Chư thiên dẫu thấp hay cao
Dạ ma, nhân loại
biết sao mà lần?
Là La hán, là thánh nhân

Là bậc tối thượng,
xuất trần Bla-môn!

421.

Ai mà quá, hiện, vị lai
Sống không sở hữu,
trong ngoài sạch lau
Sạch lau cũng chẳng mắc câu
Những người như vậy
đứng đầu Bla-môn!

422.

Ví như trâu chúa kiêu hùng
Đại sĩ, vô úy,
vô cùng quý cao
Bậc chiến thắng cả trần lao
Tuệ tri, giác ngộ -
khác nào Bla-môn!

423.

Ai đời trước thấy rõ ràng
Cảnh khổ đọa xứ,
cảnh nhàn chư thiên
Đã tận sanh diệt các miền
Trí tuệ cao viễn
tự viên, tự thành
Mâu ni, đạo sĩ đã đành
Là bậc bất tử,
tên dành Bla-môn!

-ooOo-

**"BỒ THÍ, PHÁP THÍ VÔ SONG
HƯƠNG THƠM THỦ THẮNG CHẴNG ĐÔNG PHÁP HƯƠNG
BẬC TRÍ BIẾT CÁCH CÚNG DƯỜNG
KIẾN TRI CHƠN CHÁNH - CON ĐƯỜNG PHÚC VINH"**

--- oOo ---

HẾT